

Лобай Д.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ВЧИНЕННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ

Успішне розслідування дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП) безпосередньо залежить від чіткого уявлення про найтипівіші умови та обставини, за яких найчастіше порушуються правила безпеки дорожнього руху. Йдеться насамперед про криміналістичну характеристику ДТП, яка зазвичай є наслідком злочинних порушень правил безпеки.

Безперечно, успішне розслідування злочинів зазначеної категорії багато в чому залежить від якості проведення слідчих дій на початковому етапі розслідування, основним з яких є огляд місця ДТП. Загалом огляд місця ДТП є багатосторонньою слідчою дією, яка передбачає вивчення слідчим матеріальної обстановки дорожньої події, транспортного засобу, різних слідів та об'єктів. Проведення огляду з метою виявлення і фіксації слідів, необхідних для встановлення обстановки дорожньої події, її механізму та інших обставин, які мають значення для розкриття та розслідування автотранспортного злочину, потребує застосування слідчим системи науково-обґрунтованих (безпосередніх і опосередкованих) прийомів, методів і способів дослідження [2, с. 55].

Особливість такого огляду полягає в тому, що відповідно до ч. 3 статті 214 КПК України, огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду [1].

Дослідження сучасних методик розслідування ДТП дає можливість для визначення чотирьох особливостей огляду таких місць події, що пов'язані з механізмом та обстановкою вчинення ДТП: огляд необхідно проводити негайно після отримання повідомлення про подію, оскільки ДТП вчиняються переважно в такій обстановці, де інтенсивний рух транспорту і великий вплив на слідову картину погодних умов, сприяє швидкій суттєвій зміні чи знищенню слідової картини; подія ДТП та її результати виникають внаслідок взаємодії трьох основних елементів: водія, транспортного засобу та дороги; складність матеріальної обстановки ДТП, як

джерела інформації про факти; складність процесу фіксації результатів огляду [3, с. 9].

Метою огляду місця ДТП є пошук і фіксація наступних груп слідів, необхідних для встановлення механізму і обставин ДТП, зокрема: слідів, залишених транспортним засобом на дорожньому покритті та предметах навколишньої обстановки (деталі автотранспортного засобу, скло, гальмівний шлях, мастила, фарба та ін.); слідів і пошкоджень на автотранспортних засобах; слідів і пошкоджень на тілі потерпілих, їх одязі та взутті (сліди контакту з автотранспортним засобом, з конкретними деталями автомашини тощо); слідів знаходження конкретної особи (водія) за кермом автотранспортного засобу, коли така особа зникає з місця ДТП, залишивши там автомашину.

Спочатку слідчий визначає так званий центральний вузол дорожньої події (місце, де знаходяться автотранспортні засоби, трупи постраждалих тощо), а також початкову і кінцеву межі місця події [2, с. 62].

Традиційно огляд починається з точної фіксації місць знаходження автотранспортних засобів, потерпілих (або слідів їх перебування), різного роду предметів на дорожньому полотні, пошкоджень дорожнього покриття, гальмівного шляху та ін. Обов'язково в протоколі зазначається наявність та стан дорожньої розмітки, дорожніх знаків, освітлення, погодні умови та деякі інші дані.

Огляд власне автомобіля на місці ДТП передбачає фіксацію всіх механічних пошкоджень, спричинених зіткненням транспортного засобу з перешкодою, їх розташування та розміри, розміщення як на конкретних частинах, так і по висоті (це може свідчити про взаємне розташування транспортного засобу та інших учасників дорожнього руху, нерухомої перешкоди тощо), фіксацію положення держака ручного гальма, перемикача швидкостей, покажчиків поворотів тощо. Звертається увага на відсутність окремих деталей (габаритні ліхтарі, ковпаки коліс, дзеркала тощо). Визначається також технічний стан та встановлюються можливі несправності, які могли виникнути до і під час руху та бути причиною ДТП.

У випадку зникнення водія особливо ретельно оглядають салон чи кабінку автомобіля, вживають заходів для виявлення та фіксації потожирових відбитків пальців рук людини (на кермі, дошці приладів, держаку перемикачів швидкості тощо), біологічних слідів (наприклад, крові), а також предметів, які не належали водію. Обов'язково при цьому фіксують пошкодження деталей механізму керування автомобілем в ергономічній зоні водія, які можуть бути

результатом силового контакту з тілом водія при його інерційному зміщенні з крісла під час зіткнення автомобіля з перешкодою. На цих деталях можуть залишитися різні сліди, фрагменти або волокна тканини одягу особи, яка знаходилася за кермом, а тому з місця водія, кермового колеса і панелей приладів вилучають мікрочастки, які могли там залишитися в результаті контакту з одягом людини, яка керувала автомашиною [5, с. 3].

Отже, огляд місця ДТП потребує використання слідчим спеціальних знань, залучення спеціалістів, що надає можливість вже на самому ранньому етапі розслідування скласти приблизну картину події, зібрати велику кількість доказового матеріалу, отримати необхідні дані щодо пригоди яка трапилась, автомобіля, який є учасником ДТП, а також водія та пасажирів.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, 11, 13. Ст. 88.

2. Онучин А.П. Проблемы расследования дорожно-транспортных происшествий с учетом ситуационных факторов. Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1987. 184 с.

3. Луцюк П.П. Розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації автотранспортних засобів. Київ: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2007. 16 с.

4. Ховпун О.С. Особливості огляду місця ДТП в умовах протиправного зникнення водія автотранспортного засобу з місця події. *Часопис Академії адвокатури України*. 2011. № 13. С. 1-6.

УДК 343.99 (043.2)

Любарський М.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., завідувач навчально-наукової
криміналістичної лабораторії

ДО ПИТАННЯ ЗАГРОЗ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

Безпілотні літальні апарати стають все більш популярними у всьому світі, про що свідчить зростання їх кількості різних класів на авіашоу по всьому світу. Така популярність літаків цього класу обумовлена низкою переваг перед пілотованими літаками у вирішенні широкого кола проблем, основними з яких є нестача